(108)

पालि-ग्रन्थमाला

[४]

पालितिपिटकसद्दानुक्कमणिका

[द्वितीयो भागः]

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः

पालि-ग्रन्थमाला

(४)

पालितिपिटकसद्दानुक्कमणिका

[द्वितीयो भागः]

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः

PĀLI-GRANTHAMĀLĀ

[Vol. IV]

PALITIPIṬAKASADDĀNUKKAMAṆIKĀ

[PART TWO]

EDITED BY

Department of Pāli

Sampurnanand Sanskrit Vishvavidyalaya

VARANASI

VARANASI

1983

Published by—
Director, Research Institute,
Sampurnanand Sanskrit Vishvavidyalaya
Varanasi.

Available at—
Sales Department,
Sampurnanand Sanskrit Vishvavidyalaya
Varanasi-221002

First Edition : 500 Copies,
Price : Rs. 36-00

Printed by—
Ghanshyam Upadhaya
Manager,
Sanskrit University Press
Varanasi.

पालि-ग्रन्थमाला

[४]

पालिविभागद्वारा

सम्पादिता

पालितिपिटकसद्दानुक्कमणिका

[द्वितीयो भागः]

वारणस्याम्

२०४० तमे वैक्रमाब्दे १९०५ तमे शकाब्दे १९८३ तमे ख्रिस्ताब्दे

प्रकाशकः–
अनुसन्धानसंस्थाननिदेशकः,
सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य
वाराणसी ।

प्राप्तिस्थानम्–
विक्रयविभागः,
सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य
वाराणसी–२२१००२.

प्रथमं संस्करणम्, ५०० प्रतिरूपाणि
मूल्यम् : ३६–०० रूप्यकाणि

मुद्रकः–
घनश्याम उपाध्यायः
मुद्रणालयव्यवस्थापकः,
सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य,
वाराणसी ।

प्रास्ताविकम्

पालितिपिटकसद्दानुक्कमणिका नाम पालित्रिपिटकस्य शब्दसूची प्रथमभागात्मिका प्रकाशितचरेति विदन्त्येव प्राच्यविद्याप्रणयिनः। तस्या द्वितीयोऽयमन्तिमो भागोऽपि सम्प्रति प्रकाशमानीयमानो विदुषां मुदे स्यात् तत्परिपूर्त्यात्मिकः। पूर्वस्मिन् भागे द्वात्रिंशत्संख्याकान् ग्रन्थान् आधारत्वेन समाश्रुत्य संगृहीताऽऽसीद् शब्दसूची पालिविभागीयानां विपश्चितां सहयोगेन। इहास्मिन्नुत्तरार्द्धे नास्ति किमप्यान्तर्यं ततः।

पूर्वार्द्धे खलु 'ऋ ऌ ऐ औ ङ ण्' इति षड्वर्णव्यतिरिक्ता मासाना पालित्रिपिटक-शब्दसूची निर्वर्तिता। इह तूत्तरार्द्धे सा 'य् व् र् ल् स् ह्' इति षड्वर्णात्मिकैव दृग्गोचरायते, शषेति वर्णयोः पालिभाषायामप्रयुक्तत्वात्।

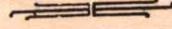
पालितिपिटकसद्दानुक्कमणिकारचनायोजना कार्यान्वितिमुपागात् स्वनामधन्यानां भिक्षुजगदीशकाश्यपमहाभागानां प्रयासेनास्य विश्वविद्यालयस्य स्थापनायाः समनन्तरमेव पालिविभागे। तदानीन्तन्याः शब्दसंकलननीतियोजनाया अनुपलम्भाद् अस्यामनुक्रमणिकायां कस्तावत् समाश्रुतः शब्दसंग्रहप्रकार इति न शक्यं कर्तुं यथायथम्। नेह केवलं वर्णानुक्रमेण शब्दा एव संविचिताः, अपि त्वसमस्तानि क्वचित् समस्तानि बहुत्र च सक्रियान्यपि पदानि विलोक्यन्ते संगृहीतानि। वैदिकशोधसंस्थानाद् होशियारपुरस्थात् प्रकाशमुपेतस्य वैदिकपदानुक्रमकोशस्य शब्दसंग्रहनीतिसरणिर्नेह समाश्रिता।

मन्ये मूलग्रन्थानुपलब्धावपि पाठकानां वाक्यार्थविमर्शसौकर्यं स्यादित्यनया दृशा बहुत्र वाक्यान्यपि समावेशितानि शब्दानुक्रमणिकायामस्याम्। यथा— पुटभेदनं अग्गनगरं पाटलिपुत्तं भविस्सति (८३२ पृ०), पुत्तं इच्छन्ति माता पितरो पञ्च ठानानि सम्पस्सन्ता (८३० पृ०), पुनपाकं पचितुं अनुजानामि (८३२ पृ०), पुप्फदसानि चीवरानि धारेन्ति (८३२ पृ०), पुप्फरंजनं अनुजानामि (८३२ पृ०), पुप्फस्स हेट्ठा तिट्ठामि, पुरिसयुत्तेन यानेन यायन्ति छब्बग्गिया भिक्खुनियो (८३७ पृ०), पुरिससीलसमाचारे भगवा धम्मं देसेति ८३७ पृ०), फलदसानि चीवरानि धारेन्ति छब्बग्गिया भिक्खुनियो (८४५ पृ०) फलिकसन्दानो आयस्मा पाटलिपुत्तो विहरति (८४८ पृ०), बन्धनमत्त अनुजानामि, बद्धापि तत्थ मुच्चन्ति (८५० पृ०), अहं खो ब्राह्मणो कसामि च वपामि च (१४५ पृ०), अस्स वाणिजा उत्तरापथका वेरञ्जं वस्सावासं उपगता होन्ति (१४४ पृ०) अग्गिकानं जटिलानं परिवासो न दातब्बो (११ पृ०), भिक्खुनीसंघस्स उपपन्नं होति (२ पृ०) इत्यादीनि निदर्शनानि जिज्ञासुभिरभ्युपेतव्यानि।

पालिग्रन्थमालायाश्चतुर्थपुष्पतया व्याकोशतामुपेयमानाया अस्याः पालित्रिपिटकशब्दा-नुक्रमणिकाया उत्तरार्द्धभागात्मिकायाः सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्थानुसन्धानसंस्थानेन प्रकाशितायाः समासादनेन प्राच्यविद्याजिज्ञासवो नूनमुपकृता भविष्यन्ति विद्वत्तल्लजाश्च प्रीणिता इति भावयति

वाराणस्याम् अक्षयनवम्यां २०४० वै० सोमवासरे (१४-११-८३ ख्री०)	**भागीरथप्रसादत्रिपाठी 'वागीशः शास्त्री'** निदेशकः अनुसन्धानसंस्थानस्य

सङ्केतसूची

अ० = अङ्गुत्तरनिकाय
अप० = अपदान
इ० = इतिवुत्तक
उ० = उदान
क० = कथावत्थुप्पकरण
खु० = खुद्दकपाठ
च० = चरियापिटक
चु० = चुल्लवग्ग
चुनि० = चुल्लनिद्देश
जा० = जातक
थेर० = थेरगाथा
थेरी० = थेरीगाथा
दी = दीघनिकाय
ध० = धम्मपद
धस० = धम्मसंगणि
धा० = धातुकथा
धातु० = धातुकथा
पटि० = पटिसम्भिदामग्ग
परि० = परिवारपाठ
पाचि० = पाचित्तिय
पारा० = पाराजिक
पु० = पुग्गलपञ्ञत्ति
पे० = पेतवत्थु
बु० = बुद्धवंश
म० = महावग्ग
मज्झि० = मज्झिमनिकाय
मनि० = महानिद्देससुत्त
य० = यमक
वि० = विमानवत्थु
वि० = विभंग
सं० = संयुत्तनिकाय
सु० = सुत्तनिपात

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

पालितिपिटकसद्दानुक्कमणिका

य

र.

ल

11544

व

स

ह